

Jaarverslag 2020 Vertrouwenspersoon Sociaal Domein Gemeente Heusden

Oudheusden, augustus 2021

Ten geleide / samenvatting

2020 was een bijzonder jaar, dat hoeft geen betoog. Collectief maakten we dingen mee die ons niet eerder bekend waren. Collectief gingen we anders leven en werken. Overleg ging meestal via telefoon, teams of zoom, nog maar zelden face tot face. Voor velen was het een periode van bezinning, maar ook van toenemende eenzaamheid. We konden immers zelfs eigen familie niet meer normaal ontvangen. De vraag doet zich voor of dat ook impact had op het werk van de gemeente Heusden, met name bij Bijeen. In het verslagjaar is er niet zoveel ten opzichte van 2019 veranderd. Kwantitatief lag het aantal contactmomenten op dat van 2019, zo'n 30 keer. Wel had ik intensiever daadwerkelijk contact met burgers; 15 ten opzichte van 7 in 2019. Covid-19 was dus zeker niet beperkend op het aantal zaken, eerder tegenovergesteld. Toch kon ik geen relatie ontdekken tussen de aangedragen zaken en Covid-19. Het gehele Sociale Domein kwam in de cases naar voren.

Ontwikkelingen / verantwoording

Landelijk gezien zorgde in 2020 de toeslagenaffaire voor veel ophef. Het gaf en geeft bij velen een gevoel van een onbetrouwbare overheid die geen oog lijkt te hebben voor de menselijke maat. Hoewel ik zeker niet het gevoel heb dat iets soortgelijks in de gemeente Heusden aan de orde is, is het wel zaak alert te blijven. Zo is het mij niet duidelijk of de gemeente Heusden ook gebruik maakt van niet toegestane zogenoemde nepaccounts, een methode die alleen politie en inlichtingendiensten onder strikte voorwaarden mogen inzetten. Door burgers zomaar te bespioneren raakt niet alleen het principe van onschuldpresumptie (het vermoeden van onschuld) onder druk, ook schendt de overheid het fundamentele legaliteitsbeginsel door zelf de wet te overtreden. En dat is zeker niet overdreven. Na het verboden anti-fraudesysteem Systeem Risico Indicatie (SyRI), de zwarte lijst van de Belastingdienst, de onbevoegde data-unit van Defensie en de onwettige nepaccounts van de NCTV zijn het ook gemeenten die over de schreef gaan door burgers te bespieden op social media. Het is zaak ervoor te waken dat onze rechtsstaat geen surveillancestaat gaat lijken. Dat zou zeer zorgelijk zijn.

In eerdere jaarverslagen vroeg ik o.a. aandacht voor samenloop is tussen de Wet Langdurige Zorg (WLZ) en de Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO). Ook in de verslagperiode deed zich weer een dergelijke zaak voor. Wat betreft jeugdzorg is in het voorbije jaar ook niet veel veranderd. Ook nu is er weer een schrijnende zaak van een gezin met multiple problemen die maar moeilijk tot een oplossing kwamen. Ik heb er ook geen pasklare oplossing voor; de landelijke politiek zou aan zet moeten zijn.

Persoonlijk kon ik slechts met moeite mijn werk als Vertrouwenspersoon blijven doen. Dat vanwege de ziekte en later het overlijden van mijn dochter. In 2020 diende zich al aan dat zij niet zo lang meer te leven had. De ondersteunende berichten die ik van Raadsleden, College en ook Medewerkers van de gemeente kreeg, was zeer hartverwarmend waarvoor dank.

Behandelde zaken

In 2020 waren er 15 zaken die nadere aandacht vergden. Hierna ga ik daar niet-limitatief – voor zover binnen privacyregels mogelijk – op in.

In een zaak waar psychische problematiek een rol speelde, was het nodig om burger en behandelaar bij een arbodienst bij elkaar te brengen. Wel bijzonder dat deze persoon mij, buiten het reguliere circuit van het sociale domein, inschakelde.

Bij een mevrouw waar meerdere aspecten zoals voorzieningen en begeleiding speelden, was het zaak diverse geledingen in de zorg op één lijn te brengen. Daarbij was van belang dat mevrouw graag zelf de regie in handen wilde houden maar daar feitelijk niet toe in staat was.

Huishoudelijke hulp speelde in 3 zaken een rol. Eén daarvan sprong eruit vanwege het feit dat die huishoudelijke hulp werd geweigerd vanwege een relatief gezonde echtgenoot. De gemeente Heusden heeft dat als beleid. De vraag doet zich evenwel voor in welke mate met die echtgenoot rekening wordt gehouden. Wat mij betreft is er te weinig gekeken naar de feitelijke situatie van de echtgenoot. Het kwam mij voor dat die minder kon dan door de medewerker van Bijeen werd verondersteld. Het blijft zaak dergelijke kwesties uiterst zorgvuldig te onderzoeken.

Ook nu was er weer een kwestie waarbij Baanbrekers betrokken was. Zoals bekend is er richting die organisatie geen mogelijkheid om informatie op te vragen c.q. een aanwijzing te geven. Wat mij betreft zou dat inzet moeten zijn van nieuw beleid in de volgende collegeperiode. N.B. in de gemeenteraad gaan er stemmen op om naast of samen met de Vertrouwenspersoon Sociaal Domein een zogenoemde “ombudscommissie” te creëren.

Jeugdzorg in combinatie met overige voorzieningen lijkt bijna per definitie in zich te hebben dat er communicatieproblemen ontstaan. Zo ook in de situatie van een jonge vrouw. Naast allerlei andere problemen moest er ook worden vastgesteld welke inrichtingskosten voor een woning nodig zijn. Volgens Bijeen wordt dat gedaan aan de hand van normen voor een huishoudtype. Maar welke normen dat zijn en wat die normen als basis hebben, is mij niet bekend en kon mij ook niet door Bijeen worden gemeld. Het zijn aandachtspunten die verduidelijking vergen.

In één situatie werd een zaak op een zodanige wijze aangebracht dat ik die niet in behandeling kon nemen. De aanbrenner was niet bereid om bijvoorbeeld NAW-gegevens met mij te delen. Het enige dat die persoon wilde delen was dat het een kwestie met een psychiatrische achtergrond was. Toen ik hem nadrukkelijk verzocht de NAW-gegevens kenbaar te maken, vernam ik niets meer van hem, ondanks meerdere pogingen mijnerzijds. Wellicht triest omdat zo de betrokken persoon mogelijk niet de zorg en aandacht krijgt die hij waarschijnlijk nodig heeft.

In een gezinskwestie was het zaak om meerdere instanties bij elkaar te brengen. Het echtpaar met hun kinderen deden daar zelf veel werk in, maar hadden vaak het idee niet altijd medewerking vanuit die instanties te hebben gekregen. Zonder een vinger te wijzen, blijft het zaak de betrokken personen serieus te nemen en waar mogelijk vanuit hun perspectief te handelen.

In de laatste maanden van 2020 deden zich 2 zaken voor die tot op heden nog steeds een rol spelen. Eén daarvan is nogal precair vanwege het vermeende zedenmisdrijf. Het is geen zaak waarin de gemeente een rol speelt, maar des te meer voor mij als Vertrouwenspersoon. Het geeft maar aan dat het Sociaal Domein breder is dan wat er door de Gemeente wordt gedaan. De andere zaak leidde in 2021 zelfs tot een rechtszaak. De betrokken persoon kreeg van de Gemeente een vergoeding toegewezen, maar kon met die vergoeding niet het hulpmiddel aanschaffen dat hem door de behandelende sector was voorgeschreven. De Gemeente had de veronderstelling dat de zorgverzekeraar er ook een rol in te vervullen heeft. Maar die gaven niet thuis waardoor de betrokken persoon niets had.

Communicatie

In januari 2020 diende ik mijn jaarverslag over 2019 in. Vervolgens bespraken we dat in februari 2020. Nadien kwam Covid-19 om de hoek kijken en was er op bestuurlijk niveau nog nauwelijks contact, uiteraard wel op ambtelijk niveau. En met de wethouder economische zaken trachtten we tot een afspraak te komen om Baanbrekers een bezoek te brengen. Het staat nog steeds in de planning om dat te gaan doen.

Ook vanwege covid-19 was er geen inhoudelijk overleg met de Adviesraad Sociaal Domein Gemeente Heusden. Uiteraard is het de bedoeling dat weer op te pakken.

In vorige jaarverslagen gaf ik aan dat het nuttig zou zijn om de VSD in te schakelen c.q. om advies te vragen als in een kwestie binnen het Sociaal Domein de Bezwarencommissie de burger gelijk geeft. In de verslagperiode zijn er – voor zover mij bekend – geen zaken geweest die daarvoor in aanmerking kwamen. De ene zaak waar ik kennis van kreeg oordeelde de Bezwarencommissie dat de Gemeente gelijk had. Zie eerder in dit verslag.

Het komt elk jaar weer terug. Toch meld ik dat de communicatie met medewerkers van Bijeen ook in het verslagjaar wat mij betreft prima was. Ik krijg steeds adequate uitleg over hun handelswijze in de betreffende zaken. Aan de opvolging van besproken zaken kunnen we gezamenlijk nog wel verbeteringen aanbrengen.

Tenslotte

Dit verslag stuur ik naar de wethouder Sociaal Domein en de manager Bijeen. Dat met het verzoek dat onder de geëigende gremia te verspreiden.

Met vriendelijke groet,

Bas Hagoort,

Vertrouwenspersoon Sociaal Domein Gemeente Heusden

E-mail : vertrouwenspersoon@heusden.nl

Telefoon : 06-2050 3113 of 06-51597259